

Tredje roten, tomt 55

Kvarteret Holländaren

Nionde roten 1637–57

Kyrkogatans norra sida ”Pannemakaregården” tvärt emot svenska kyrkoporten

Fjärde roten 1657–70

Hans Rothgiutare 3.55, 3.56 Kyrkogatan 20

1642–48

Bör vara densamme som Hans Offerman mässingsgjutare, omtalad 1637 i rote 7 och 1639 i rote 3: där granne till Eiss Ammeling. En Johan Offerman var 10.12.1655 fadder hos Frantz Kock. (Döda barn: se Berg Christine:443,447 och 450)

1656–58 *Börge båtsman*

Petter Holm skräddare 1672–75 (senare i rote 7)

Nils Bryngelsson Tegelslagare (Pannebakare)

1658: 1.16, 1659–63: 1½, 1669 (begr. 26 maj), därefter änkan 1669–81. Gustavi tomtöreslängder 1 tomt.

Nils Bryngelsson på Tegelhuset omtalas som bosatt på landerierna 1649 och 1652–55 (”Niels Tegelslagare”). Hos änkan eller i granngården öster härom bodde 1678 *Anders Olsson skomakares* son Philip d.v.s. *Philip Andersson Otterdal*.

Nils Pannebakares änka fick 1682 bördsbrev för sin son *Olof Nilsson*. Hos henne bodde i gården 1688 ”Mickel gördlare” med gesäll och 1696 *Jürgen Jeppert*.

En dotter *Ella Nilsson* begravdes den 14.1.1698. Bouppteckning efter henne förrättades den 28.2.1699 (bou 1699:587). Hon var gift två gånger, först med en *Helsing* och sist genom hemmavigsel den 7.11.1693 med *snickaren (Johan el.) Hans Glantzenberg*. Barnens i första äktenskaps fäderne uppgick till 150 d smt. I andra äktenskapet hade man ett barn. Man hade skulder bl.a. till *hustru Grefwe*. Efter Ella Nilssondotters död såldes ”Pannemakaregården” för 400 d smt. Hans Glantzenberg skrev i ett brev 27.2.1699 till magistraten (EIIa:15) att han hade varit gift med änkan Ella Nilsson med många små barn. Hon satt väl med hus och gård, när han slog sig ihop med henne (”sig med henne befriade”) men gården var mest obetald. Han hade sedermera ”under äktenskapet betalt ett och annat men nu sedan hon genom döden afgången hafwer mina swågrar skepper Niclas och Lars Bergman ohemult såldt gården samt en dehl af löösören till sig tagit men iagh och mit Lilla barn ej det ringaste af Penningarne bekommit”. Inte heller hade han fått veta, vartill penningarna använts. Han ville ha lagbudningen stoppad. Han och deras syster Ellas barn visste ej ”var de sig hålla hava”. Lars Bergman ansåg, att Hans Glantzenberg hade ruinerat deras avlidna systers hus, som förr stod i välmåga.

Niclas Bergman omtalas 26.4.1646? som skorstensfejare men senare som skeppare. Han var svärson till *fältskären Johan Lüders* och ägde gård på Spannmålgatan öster om konstapeln Jon Krukses.

År 1707 (enl. RR – prot.s. 241) var Hans Glantzenbergs son *Johan* fader- och moderlös. Han hade omhändertagits av *Ingeborg Börgesdotter*, som skulle ta med sig pojken till sin släkt i Malmö. Hon begärde därför att få hans egendom i ”Pannebakaregården” inprotokollerad. Pengarna inestod hos styckmakaren Måns Trana, gift med Catharina Lüders, vilka hade köpt gården för 400 rdr. Hos Trana bodde 1710 *gördelmakaren Christ. Otto*. När Måns Trana för 550 d smt sålde gården vidare till

kaptén Per Olssons änka Maria Crona

sades den vid hennes uppbud 9.4.1713 ligga på Kyrkogatan mellan amiralitetslöjtnant Johan Långeberg i väster och skomakaren Johan Andersson Otterdal (3.56) i öster. Hon ägde 1715 i tomtvärde 200. i husvärde lika mycket och i lösegendom 50 d smt. Måns Trana nämnes 1717 som bosatt 8.52 hos *Jon Svensson*. Då nämnes hans *hustru* Elisabeth Segerberg.

Gården övertogs för 820 d smt av

skraddaremästare Johan Bruhn

Han bodde redan i september 1710 på Kyrkogatan enligt ett brev hem av *Roluf Bäck*, som berättar att skraddaren Johannes Bruhn hade en bror *Andries Bruun* ”In Tolt Wingerstraat Wapen von Sweden”.

Enligt ett fastebrev den 12.12.1715 (se registraturen) hade skraddaremästare Johan Bruhn till *urmakaren Niclas Vogel* sålt ett dess hus på Kungsgatan mellan bleckslagare Mäster Baltzar Stossenbergs i öster och amiralitetslöjtnant Leonhard Lauterback i väster. Se 2.48.

Den 11.7.1715 lånade skraddaren 200 d smt av tyska kyrkan för att (för 830 d smt) köpa ett hus på Kyrkogatan tvärt emot svenska kyrkoporten, som han pantsatte och som vid uppbudet den 22.12.1718 sades vara beläget mellan skraddaremäster Hans Wijses hus i väster och remsnidare Christian Gutzeits (3.56) i öster (fasta 21.10.1719). En tidigare ägarinna Maria Crona hade förbehållit sig några rum att vara i så länge hon levde. Hon upptas icke i 1717 års upphandlingslängd som bosatt i gården: där nämnes tobaksskattande skraddaren Johan Bruhn, hans *hustru* Kerstin Pärsdotter (Sveder, dotter till *Cecilia Sveder* – se 3.31), *läregossen Hans Thoresson* och pigan Karin Svensdotter. Stolrum i domkyrkan fick Johan Bruhn den 8.2.1716 efter *Anders Hansson linvävare*.

Den 2.2.1715 krävde *lärestyrman Hans Hansson* skraddaremäster Johan Bruhn på en obligation utgiven av dennes antecessor matrimonii skraddaren Nils Pehrsson, efter vilken Kerstin Pärsdotter hade avvittrat den 12.12.1712 för att gifta om sig med Bruhn. Enligt Johan Bruhn kunde Nils Persson själv skriva och obligationen var ej skriven med hans egen hand. Johan Bruhn nekade dock ej att ”pajjerocken” fanns i hans hus. I sitt första äktenskap hade hon två barn *Petter (Wederberg)* och *Maria*. Petter ville 1719 ärva gården på Kyrkogatan efter sin far (som ju aldrig ägt den men hans barn fick kanske större delen av inköpssumman i arv.) Enligt 1724 års avkortningslängd var Johan Bruhn skraddare död och ”änkan [Kerstin Persdotter Sveder] av ringa villkoor med många barn”. Skraddaren Johan Bruhn efterlämnade enligt bou 20.5.1726 gård på Kyrkogatan ”icke fullt inredd” men värd 1.125 daler. Guld och silver eller penningar fanns intet ”emedan det använts på husbyggnaden” (nödvändig efter branden 1721).

Kerstin Sveder måste under några korta år ha varit omgift med skraddaren Gottlob (Gottlieb) Westerman, ty hon kallas hans hustru som ägare 1730–31. 1733 var hon hans änka men benämnes sedan ånyo Johan Bruhns änka. Hos henne bodde 1730 *madame Greif*, 1731 *perukmakare O*

Torup och 1732–33 *apologisten Jonas Lomberg*, ”fri såsom andre Collegae Scholae”. Som flertalet andra änkor kallas hon fattig.

Skräddare Bruhns dotter (Maria) var 1743 änka efter *styrman Jöns Werner Ackeleije*. Det sades i registraturen 18.4.1739 (Ba:44) att skepparen Jöns Werner Ackeleije, som tidigare fört *Olof Wengrens S:t Petter* skulle föra redaren Petter S. Bagges skepp *Catharina*. Redan 1740 bodde han hos änkan Bruhn–1741 bodde där också *assistenten Gabriel Beijer*. Båda sades ha rest till Ostindien. Överstyrman Jöns Werners hustru Maria klagade i oktober 1742 över för hög taxering. Hennes mans vederlikar *skepparna Michel Friedrich* och *Pieter Pettersson* hade taxerats långt mindre.

Bruhns och Kerstin Sveders gemensamma dotter *Anna Christina Bruhn* var gift med *sjökaptens Lars Molin* (Berg II:1–2, 426). 1737 fördes rättegång om att Lars Molin som styrman under en resa åt Frankrike hade råkat i delo med *kaptens Hans Bider*. Enligt bou 30.3.1747 efter Lars Molin efterlämnade han 608.7 d smt. Magistratens årshandlingar 14.3.1748 omtalar arvstvist uppstått mellan Anna Christina Bruhn och Lars Molins första hustru *Margareta Berendtsdotter*s styvfader *skepparen i Majorna Mikael Christiansson*. Bouppteckning efter Margareta Berndtsdotter företogs 29.2.1744, 4 månader efter hennes död. Lars Molin hade bott hos Mikael Christiansson 1736–46. Denne ville ha betalt för två års föda för Molins dotter i första äktenskapet *Catharina Larsdotter Molin*, som han uppfostrat under Lars Molins tid som änkeman 1744–45 och för vilket Mikael skeppare ville ha 3 öre smt om dagen. Han begärde också att de sängkläder, som var uppförda i änkefördelen ”måge genom auktion försäljas, och Enkan deremot tilläggas 20-depenningen i fördel, hälst these icke kan säyas vara dageligen brukta sängkläder, utan fast mera öfvertygeligen bewisas kan, the woro nye och nyligen uti boet inkiöpte”. Mestaparten av kvarlåtenskapen på auktionen den 28.7.1747 inropades av änkan Anna Christina Bruhn, som dock ej betalade den (EIIb:63). Svärmodern Christina Bruhn ägde gården, där Lars Molin bott och där han avled. 1753 nämnes hon fattig och näringslös och hade pigan *Ingrid Sunnerberg*.

Lars Molins änka

Anna Christina Bruhn

var 1755 ägare av gården. Hos henne bodde detta år *skomakaren Carl Christian Meijer*, ”första frihetsåret”. Enligt Göteborgs auktionskammars protokoll utauktionerades hans gård den 26.6.1759 till *vaktmästaren vid tullkammaren Johan Enander* för 2 400 d smt. Det bör dock röra sig om en annan gård, ty skeppare Lars Molins änka var ännu 1775 ägare av denna gård.

Lars Molins son *Johannes Molin*, född 29.10.1746 i Göteborg blev kyrkoherde i Dalstorp och var en av de första utgivarna av Göteborgs Allehanda. Hans mor Anna Christina Bruhn avled i Dalstorp 6.4.1805.

Den 31.1.1778 pantsatte

supercargören i Ostindiska Kompaniet Bengt Christian Köhler

för 500 rdr specie hus på Kyrkogatan till Fru Anna Christina Molin. Köhler var son till *kaptenen vid Hessensteinska Regementet, regementskvartermästare Carl Christian Köhler*, död 1755 och *Anna Schöneman*. Vid sin död 25.2.1787 sades B.C. Köhler äga hus och tomt på Kyrkogatan mellan bagaremästare Norling i öster och handlanden Kenlock i väster. Hans änka Anna Maria Haraldsson var dotter till *bagaren Anders Haraldsson*, död nov. 1769 och *Helena Persdotter*, död 3.11.1789.

Enligt magistratsresolution 21.6.1788 och 9.4.1789 och auktionskammarens prot. utauktionerades den 18.11.1788 avlidne superkargören Chölers gård 3.55 i brist på annan tillgång till utbekommande av fru Anna Christina Molins fordran i sterbhuset. Den var värderad till 1083 rdr 16 skilling. (Samma grannar som 1787) Efter uppskov efter första auktionen inropades den av

Sjömanshusdirektionen

genom *skrivare Anders Kolin* för 818.16 rdr specie. Den bestod av två våningar med fyra rum och kök i varje våning jämte brygghus och källare, visterhus och vedrum. Den hade värderats 19.9.1788. Gården kallas 1790 Bagare Börge Norlings hus och 1800–02 förre bagare B Norlings änkas hus och bakgård. Den kallas 1807 handelsbokhållare Immanuel Norlings bakgård.

Avgifterna inberäknades i framtomten och 4.43–44.

Senare uppbud av 3.55–56

bagare C G Norling	11.10.1819
stadsmäklare J F Arfvidsson	17.1.1825
ryttmästare Tage Johan Fallén	12.11.1866
stadsmäklare G L Bergman	23.12.1867